

УДК 37.018:796.075

*СВІТЛАНА КРИШТАНОВИЧ, кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри економіки та менеджменту, Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського, Україна
ORCID 0000-0002-2147-9028
skrischtanovich@gmail.com*

ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

SVITLANA KRYSHYANOVYCH, PhD of Public Administration, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics and Management, Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Bobersky, Ukraine

FORM OF ORGANIZATION OF TRAINING IN FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE MANAGERS OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS IN THE PROCESS OF STUDY OF FACILITIES

У статті аргументовано, що вдосконалення професійної компетентності менеджера фізичної культури і спорту має відбуватись, з урахуванням у змісті освіти особистісного складника, а саме йдеться про формування професійного спрямування фахівця; створення цілісної системи його професійної підготовки (базових знань); формування креативного мислення (індивідуальних методів діяльності). Серед активних форм навчання в системі підготовки менеджерів фізичної культури і спорту нами виділено такі методи, як ділові ігри, мозковий штурм, тренінг, кейс-метод, проекти тощо. Доведено, що за допомогою цих інноваційних методів викладання студент швидше набуває професійних компетентностей, які будуть корисними при виконанні професійних обов'язків менеджера фізичної культури і спорту.

Ключові слова: форма організації навчання, формування професійної компетентності, майбутні менеджери, фізична культура і спорт, інноваційні методи.

Summary. Improvement of professional competence of the manager of physical culture and sports should take place, taking into account in the content of education of the personal component, namely:

strengthening of formation of professional orientation of this specialist; creation of a holistic system of his professional training (basic knowledge); formation of creative thinking (individual methods of activity). Among the active forms of training in the system of training managers of physical culture and sports are such methods as business games, brainstorming, training, case-method, projects and more. With these innovative teaching methods, students are more likely to acquire professional competencies that will be useful in fulfilling the professional responsibilities of a physical education and sports manager.

Key words: form of training organization, formation of professional competence, future managers, physical culture and sport, innovative methods.

Мета: обґрунтувати активні форми навчання у закладах вищої освіти, які сприятимуть формуванню професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Перебудова змісту освіти є нагальним викликом сьогодення та вимогою сучасного суспільства. Своєрідного підходу потребують зміни в системі підготовки та підвищення якості навчання май-

бутніх менеджерів сфери "Фізична культура і спорт". Насамперед, ідеться про побудову тривалого навчально-виховного процесу, в основі якого сучасні засоби, методи і форми організації навчання, інноваційні технології. Усе це відповідно вимагає ретельного перегляду існуючої системи організації і змісту навчання майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту, що необхідно спрямовувати на формування у них умінь та навичок практичного вирішення професійних завдань.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідження методів навчання майбутніх фахівців у закладах вищої освіти України привертало увагу багатьох учених (С. Гончаренка, С. Єлканов, Ю. Калугін, А. Колота, М. Костенко, О. Кучерявий, О. Малихін, І. Наумченко, В. Панчука, Л. Рувінський, В. Сидоренка, Т. Степанова, Т. Тихонова, П. Харченко та ін.). Теоретико-методологічне підґрунтя застосування нових інформаційних технологій у навчанні майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту відображене у працях Ю. Вигівської, Г. Генсерук, Л. Денисової, Р. Клопова, Г. Кузнецова, Н. Морзе, Є. Полат, І. Свістельник, Л. Філенко та інших. Ураховуючи наукові дослідження, що заявлені у педагогічній науці за останні роки, можна зробити висновок: методи навчання майбутніх фахівців є актуальними та зна-

ходяться в дослідницькому полі науковців. Проте за наявності в сучасній науці робіт, присвячених методам навчання професійних кадрів, вимагає уваги проблема виділення та обґрунтування сучасних методів навчання у формуванні професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Традиційною формою навчання студентів є лекція. Вона найбільш ефективно дозволяє передавати та засвоювати навчальну інформацію, адже викладач вибирає і систематизує найважливіше, найцінніше. Це допомагає студентові отримувати правильний підхід до вивчення дисципліни та зрозуміти головне (Тхоржевський, 2000, с. 87). Але вивчити будь-яку дисципліну тільки за лекційним матеріалом неможливо, оскільки лектор інформацію подає не в повному обсязі, а вибірково. Тому неабияке значення має запровадження спецкурсів, які виходять за межі навчальної програми, значно розширюють наукові знання, полегшують їх творче осмислення, "уводять" студентів у поглиблену проблематику набуття професійної компетентності.

Метою практичного (семінарського) заняття виступає формування у студентів методичних умінь та мінімального досвіду у їх професійній діяльності. Провідною формою проведення навчання майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту має бути квазіпрофесійна, яка передбачає відтворення в аудиторних умовах динаміку реальної професійної діяльності.

Активною формою проведення семінарського заняття є дискусія. Дискусія (від лат. *Discussio* – розгляд, дослідження, пошук істини) – обговорення питання (проблеми) суперечливого характеру з метою знаходження істини. Під час проведення дискусії опонентами є колеги по групі.

Як зазначав М. Федина у своєму дослідженні, значну увагу цій формі навчання приділяють у вищих школах Великої Британії. Науковець наголошує, що дискусії властиві такі переваги: генерує наукове мислення; формує у студентів критичне мислення; вчить висловлювати й аргументувати власну думку, слухати один одного, а саме чути сказане; сприяє спонтанності спілкування, адже для того, щоб велась конструк-

тивна дискусія, необхідно не лише логічно вибудовувати думку, а і правильно формувати своє судження (Федина, URL: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pippo/2009_6/Fedyna.htm).

Важливими умовами проведення дискусії, а саме тематично цілеспрямованої суперечки виступає наступне: учасники мають бути підготовленими до дискусії; кожен з учасників дискусії повинен висувати чіткі лаконічні тези виступу; доцільно практикувати "розминку" дискусії, з метою активізації; ; важливо, щоб дискусія була спрямована на встановлення істини, а не на пустослівне змагання між учасниками.

Наближенням за значенням до дискусії є диспут (від лат. *Disputare* – сперечатися, розмірковувати) – це публічна суперечка на суспільну або наукову тему, розмірковування навколо однієї ідеї, її обговорення. М. Сметанський стверджує, що диспут виробляє розкутість, вільність, щирість у висловлюваннях учасників, не має групування між учасниками, ведеться колективне обговорення (Сметанський, 2000, с. 14). Кожен із студентів (учасників діалогу) висловлює власну думку щодо предмета обговорення, а саме показує до нього своє ставлення, наводить мотиваційні аргументи, які сприяють формуванню його позиції, ілюструє теоретичні положення за допомогою фактів та прикладів. У ході диспуту для виступів не встановлюється регламент.

Серед активних форм навчання в системі підготовки менеджерів фізичної культури і спорту науковці відзначають запровадження ігрової практики, що допомагатиме з імовірними можливостями гри у вирішенні управлінських, практичних та інших проблем, які виникатимуть у майбутньому (Сухомлинський, 1976). Адже ігри сприяють набуттю знань, трансформації їх у практичну площину, а саме розвитку особистості та свідомості, формуванню критичного, творчого мислення та здібностей студента. Найважливішою особливістю ігрової технології є те, що вона дає широкий простір для здійснення в освітній ситуації розвивального ефекту.

Використання ігрової практики має системний або епізодичний характер. Так, системний підхід повинен спрямовуватись на розроблення навчально-ігрового комплексу,

що складається з основних видів ігор. Якщо розглядати другий підхід, то можемо потвердити його актуальність на даний час. Викладач пропонує один або два-три види навчальних ігор в освітньо-розвивальному процесі. Для логістики видів ігор важливим критерієм вважаємо ступінь проблемності, що створена у грі, та її взаємозв'язок з основними формами організаційного процесу навчання (проблемно-ситуативне, вирішувально-цільове і інформаційно-вирішувальне).

Науковець Н. Суворова вказує на доцільність введення у програму практичних занять таких форм навчання, як: мозковий шторм (*brainstorming*), вивчення ситуації (*case study*), рольові ігри (*role game*) **тощо** (Суворова, 2001, с. 15). Це становить у професійному вдосконаленні основу для конструктивного обговорення, пошуку рішень.

Дослідниця А. Панфілова серед інтерактивних технологій проведення семінарських занять визначає: ділові ігри; методи активізації навчальної діяльності, які передбачають аналіз конкретних ситуацій, зокрема метод кейса, евристичні технології генерування ідей – метод мозкового шторму, тренінг тощо (Панфілова, 2003).

Інтерактивні ігрові технології у навчальному процесі майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту будуються на цілеспрямованій, спеціально організованій груповій і міжгруповій діяльності студентів у ході навчального заходу, забезпеченні "зворотного зв'язку" між ними для досягнення взаєморозуміння та корегування ходу самого заходу, стимулюванні до вироблення індивідуальної манери спілкування, виходячи з рефлексивного аналізу певної навчальної проблеми. Вони мають дві основні ознаки: перша – ігровий характер, друга – можливість взаємодії суб'єктів процесу навчання.

Неабияку важливість для семінарського заняття майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту мають "ділові ігри". Як форми навчання вони застосовуються під час розв'язання завдань, а саме закріплення вивченого матеріалу та засвоєння нового, для виявлення прогалин у знаннях, самоконтролю, який сприяє розвитку рефлексії. Ділова гра – це відображення предметного та соціального змісту майбутньої

професійної діяльності менеджера, моделювання тих систем комунікації, які властиві для даної діяльності (Яворська, 2005, с. 209). Вона є одним із найбільш ефективних інструментів перетворення теоретичних знань в елемент практики, своєрідним перехідним містком між навчанням і майбутньою професійною діяльністю менеджера фізичної культури і спорту. Щодо модифікації ділової гри, то вона передбачає: імітаційні ігри, під час проведення яких відпрацьовуються своєрідні технології, способи, операції та процедури в імітованих ситуаціях. У навчальній діловій грі майбутній менеджер фізичної культури і спорту навчатиметься виконувати квазіпрофесійну діяльність, яка охоплює як навчальну, так і майбутню професійну діяльність. Студент набуває абстрактних знань, умінь та навичок майбутньої професії, що розглядаються у практичній площині.

Однією з форм залучення кожного учасника семінару до колективного обміну думками під час роботи над темою є раунд. Ідеться про технологію, коли всі студенти поступово висловлюють свої думки протягом лімітованого часу (1–2 хв), що стосується проблематики заняття або поставленого запитання. Проблема або питання, що розглядаються у ході раунду, можуть бути запропоновані попередньо як домашнє завдання, або виникати безпосередньо під час заняття.

Ще однією популярною формою інтерактивного навчання майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту є практика розв'язання ситуативних завдань з допомогою кейс-методу. Case-study, або метод кейсів (англ. – case-method) – це навчання, що використовує опис реальних професійних ситуацій. Ця технологія є системою, у якій можна виділити викладача-комунікатора і студентів (*Ситуаційний аналіз...*, 2002, с. 13). Використання технології case-study, на думку М. Кадемії, допомагає розвивати в них такі навички, як: аналітичні: уміння проводити контент-аналіз, а саме знаходити інформацію, класифікувати, вибирати інформацію без зайвих шумів, аналізувати її, систематизувати, мислити чітко і ясно; практичні: подолання проблем, які подано в кейсі (наближені до реальних ситуацій), сприяння формуванню навичок використання теорії, методів і прин-

ципів на практиці, що дозволятимуть долати бар'єри складності; відстоювання своєї точки зору; аналіз різних підходів та прийняття правильних рішень (Кадемія, 2013, с. 127). Важливими особливостями кейс-методу у формуванні професійної компетентності менеджерів фізичної культури і спорту є його пізнавальний і комунікативний аспекти. Технологія case-study реалізується шляхом використання ситуаційного навчання, яке є основою реальних прикладів, узятих з практики, і вимагає від студента пошуку ціленаправленого рішення в ситуації, яку йому запропоновано.

Однією з активних форм проведення практичних занять можна вважати мозкову атаку. На думку В. Нагаєва, головні принципи мозкової атаки полягають в наступному: заборона критики (висловлювання будь-якої думки без побоювань, що вона буде визнана неправильною); підтримання будь-якої ініціативи; прагнення до великої кількості ідей; комбінування, зміна, розширення, покращення всіх ідей, які запропоновані тощо (Нагаєв, 2007, с. 147).

Серед переваг цієї форми заняття є активізація уяви та творчих можливостей майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту, їх можливість за обмежений час зібрати якнайбільшу кількість думок щодо об'єкта вивчення. Дана технологія спонукає студентів проявляти креативність і творчість, дає можливість висловлювати свої думки. У ході мозкової атаки формуються професійні риси та якості майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту, що допомагатимуть їх становленню як фахівців.

Важливою формою проведення заняття у формуванні професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту вважаємо тренінг, який покликаний дати або оновити знання і навички, перевірити підхід до самої проблеми. Зрозуміло, що вирішити нові для всієї системи освіти завдання неможливо, опираючись тільки на класичні форми та методи навчання у вишах. З огляду на це вчений Ю. Швалб наголошує, що тренінги спрямовані на формування та розвиток професійної компетентності, і вони мають стати одним з основних засобів професійного навчання (Швалб, 2005, с. 188). Упровадження тренінгу в навчальний процес, на

думку науковців, є важливою складовою професійного навчання, що має формувати відповідні навички та вміння; актуальною навчальною формою, під час якої студенти встановлюють (тренують) системи, способи, процеси, явища майбутньої професійної діяльності тощо.

Представляє значний інтерес для організації навчального тренінгу з менеджерів фізичної культури і спорту дослідження Л. Бондаревої, у роботі якої тренінг – це активна навчальна діяльність студентів, під час якої вони вирішують вправи, що розроблені відповідно до їх майбутньої професійної діяльності, під керівництвом викладача, як модератора, використовуючи спеціально підготовлені інструктивно-методичні матеріали, які відповідають сучасним вимогам професійної діяльності (Бондарева, 2006, с. 15). Крім цього, визначальна роль тренінгу – це побудова організаційних навчально-тренувальних структур, моделей бізнес-інкубаторів і навчально-тренувальних фірм, надання консалтингових послуг під час планування й організації підприємницької діяльності та бізнесу.

Переваги тренінгу полягають у тому, що під час його проведення: теоретичні знання поєднуються з практичними діями; збільшується суб'єктивний досвід кожного з учасників та демонструється набутий; відсутній контроль та оцінювання знань у стандартному вигляді; добровільна участь у тренінгу; навчання проходить під час гри; для всіх умови навчання рівні; ситуація неофіційна, комфортна, безпечна, демократична; взаємини між викладачем-модератором та учасниками тренінгу рівноправні, довірливі, ввічливі тощо.

Сучасний навчальний процес у системі формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту, його форми проведення неможливі без використання інформаційних технологій, які допомагають цим студентам швидко знаходити потрібну інформацію, використовуючи мережу Інтернет або репозитарій, вивчати навчальний матеріал, опираючись на технології дистанційного навчання. Також за допомогою інформаційних технологій викладачі готують презентації, які проєктуються через мультимедійний проєктор на дошку смарт-бординг

тощо, що є засобами навчання.

О. Коновалов і Т. Туркот вважають, що інформаційні технології в освіті – це не просто засоби навчання, а якісно нові технології у професійній підготовці майбутніх конкурентоспроможних фахівців (Коновал, 2012, с. 72). Однак невирішеною частиною досить актуального питання залишається аналіз основних напрямів упровадження інновацій у процес професійної підготовки майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту як педагогічної проблеми.

Важливість формування інформаційної компетентності в майбутнього менеджера фізичної культури і спорту полягає в тому, що вона є невід'ємною складовою для його професійної діяльності та для успішного входження в професію менеджера фізичної культури і спорту в контексті завдань, які стоять перед закладами вищої освіти. Тому її формування підвищує конкурентоспроможність майбутнього менеджера фізичної культури і спорту на вітчизняному та світовому ринках праці. Насамперед, він повинен вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук професійно цінної інформації, уміти розв'язувати професійні завдання з використанням сучасних інформаційних технологій.

Особливу увагу сучасні педагоги відводять технології веб-квест (Web-Quest) (Гончарова, 2016). Освітнім веб-квестом (quest – від англ. – пошук, шукати) називають сайт в Інтернеті, який висвітлює певну тему та складається з декількох споріднених розділів, де вказана велика кількість посилань на інші ресурси Інтернету. Веб-квест у педагогіці – це завдання для виконання якого необхідно застосовувати інформаційні ресурси Інтернету. Базою веб-квестів є технологія, що орієнтована на самостійну роботу студентів, яку можна здійснювати індивідуально, парно або групами за певний інтервал часу (Dodge, URL: www.webquests.sdscu/aboutwebquests.html). Як стверджує Р. Туревич: "веб-квест – це інтерактивний процес, під час якого студенти самостійно відобувають необхідні знання в різних пошукових системах, отримують достатньо значний обсяг інформації, аналізують, систематизують і виконують подальшу презентацію" (Туревич та

Кадемія, 2011, с. 36).

Науковець Л. Шевченко визначає наступні види завдань для веб-квестів, а саме: переказ, через який студент демонструє розуміння теми, подаючи матеріали з різних джерел у новому вигляді, створює презентації, доповіді; самопізнання – це дослідження особистості; планування та проектування – розробляється план або проект за заданих умов; наукові дослідження – опрацювання та дослідження різних фактів з унікальних он-лайн джерел; компіляція – перетворення формату інформації, яку отримують з різних джерел; аналітичне завдання, у якому акцент зміщується на пошук та систематизацію інформації, яку отримують з різних джерел; творче завдання – творчий підхід до створення відеоролика; досягнення консенсусу – визначення проблеми та створення рішення щодо її вирішення; переконання – вплив на опонентів або нейтрально налаштованих осіб, схилення їх на свій бік; детектив, головоломка – на основі суперечливих фактів робляться висновки; продуктивне дослідження – це виклад інформації, поділ її на факти та думки; оцінка – обґрунтування своєї точки зору (Шевченко, URL: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pippo/2011_3/Shevchen.htm, с. 20).

Технологія такої форми навчання, як веб-квест, допомагає використовувати інформаційні ресурси Інтернету й інтегрувати їх у навчальний процес, формувати професійну компетентність у майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту через використання ІКТ (інформаційно-комунікативні технології). У майбутньому це допомагатиме їм вирішувати свої професійні завдання, а саме: пошук необхідної інформації та представлення результатів своєї роботи у вигляді веб-сайтів, комп'ютерних презентацій, баз даних тощо; самоорганізація та командна робота (розподіл функцій, планування, взаємоконтроль, взаємодопомога); уміння знаходити кілька способів вирішення проблемної ситуації, визначати пріоритетний варіант та обґрунтовувати свій вибір.

Неабияке значення у процесі формування професійної компетентності майбутнього менеджера фізичної культури і спорту відводиться розвитку самостійної роботи студентів, "адже кращого методу навчання ніхто не придумав ще з

часів Сократа" (Левський, URL: www.kmu.gov.ua/control/public/article?art_id_, с. 8). Відомо, що в закладах вищої освіти більшості західних країн основою навчання є самостійна робота студентів.

Стосовно визначень самостійної роботи, то їх сутність зводиться до таких положень: ціленаправленість, внутрішня мотивація, структурований підхід діяльності студента, за якого мінімізується пряма допомога викладача (викладач виступає, як консультант) та виконуються навчальні завдання, що сприяють засвоєнню знань, умінь і навичок та формують пізнавальну самостійність студента; спланована робота студентів, яка здійснюється над завданням за методичного керування викладача (викладача-наставника), але без безпосередньої його участі; спосіб організації та здійснення студентами визначеної пізнавальної діяльності (Внукова, 2006).

Останнім часом у спортивних вишах України вже близько 60% навчальних годин відводиться на самостійну роботу студентів, що є виправданим, оскільки, виконуючи самостійну роботу, вони не тільки набувають методичних знань та вмінь, а й формують ціннісне ставлення до предмета діяльності. Важливою умовою успішності самостійної роботи майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту є формування у них стійкого інтересу до обраної професії та методів оволодіння її особливостями, що залежать від взаємин між викладачем і студентами в освітньому процесі. Виконуючи самостійну роботу, майбутній фахівець має можливість розвивати пізнавальні та виконавчі здібності, самостійне мислення, пам'ять, дисципліну, наполегливість і виробляти вміння самостійного здобуття знань тощо.

Ураховуючи, що нині значна увага в навчальному процесі приділяється самостійному навчанню студентів, актуальною є проблема використання технології проектів як способу досягнення дидактичної мети через виявлення проблеми та її детальне опрацювання, яке завершиться практичним результатом (Мілаш, 2016). Науковець В. Гузєєв у дослідженні зосереджує увагу на особистісно-орієнтованому підході і виділяє такі ознаки проектно-технології, як: самомотивація – це інте-

рес до роботи, отримання результатів завдяки особистісним інтересам, рівню підготовки, здібностям; досвід, а саме навчання на власному досвіді та досвіді колег у визначеній справі; самозадоволення – позитивні емоції студентів після отримання реального продукту особистої праці (Гузев, 2000, с. 197–198).

Ключовою ознакою проектною технології є спрямування на розвиток пізнавальних умінь майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту, таких як: самостійно фільтрувати та систематизувати теоретичний матеріал відповідно до поставлених завдань, узагальнювати й інтегрувати знання, отримані з різних джерел під час теоретичного та практичного навчання, презентація одержаних результатів. Участь у проектуванні допомагає розвивати творчі здібності, ініціативність, комунікативність, організаторські здібності, здатність до самовизначення та цілеспрямованості тощо.

Виняткову роль у формуванні професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту відіграє професійна практика, яка, на думку О. Романишин, спрямовується на застосування теоретичних знань у практичній діяльності, набуття професійних умінь і професійного досвіду, опрацювання засвоєних технологій управління (Романишина, 2016). Зміст і організація практики майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту ґрунтується на таких важливих положеннях: професійна спрямованість, зв'язок з предметами фахових дисциплін; розвиток професійного мислення, особистісної орієнтації; формування самостійності, урахування реалії у майбутній професійній діяльності.

Навчальною практикою передбачається ознайомлення студентів з особливостями майбутньої професії, отримання первинних професійних умінь та навичок із загально-професійних і спеціальних дисциплін, уведених до навчальних планів. Мета технологічної практики полягає в ознайомленні студентів з роботою в організаціях, установах спортивного профілю, відпрацювання вмінь і навичок відповідно до майбутньої професії та обраної спеціальності. Це дасть можливість закріпити знання, отримані при вивченні теоретичних дисциплін, набути первинний практичний досвід.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Загалом, на нашу думку, формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту буде більш ефективним, якщо в реалізації методів урахуватимуться всі педагогічні умови. Виходячи з усього розглянутого вище, можна стверджувати, що існує багато методів, які допомагають реформувати процес навчання студентів із звичного способу проведення лекцій та опитування на семінарі в цікаве дійство, наближене до практичної площини, під час якого майбутні фахівці зможуть засвоювати практичні навички. Сам викладач має змогу обрати найбільш зручні та ефективні методи активізації навчального процесу відповідно до студентів, аудиторії, годин, які заплановані для навчання, дисципліни тощо. Слід зазначити, що сьогодні найбільш перспективними формами організації навчання майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту є інновації змішаного навчання: інтегруючі дистанційні і традиційні технології, які дозволяють перейти до нового рівня підготовки кадрів фізичної культури і спорту, що вільно володіють професійною діяльністю і добре орієнтуються в суміжних галузях, готових до співпраці та інтерактивної взаємодії в умовах сучасного ринку праці та вимог суспільства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Бондарева, Л. І. (2006). *Навчальний тренінг як засіб професійної підготовки майбутніх менеджерів організацій в економічних університетах*. (Автореф. дис. ... канд. пед. наук), Київ.
- Внукова, Н. М., Пивоваров В. М. & Успенко В. І. (2004). *Стратегія посилення самостійної роботи студентів у контексті приєднання України до Болонського процесу*. Матеріали міжнародної наук.-практ. конф. (14–15 грудня 2004 р.). Харків, 8–10.
- Гончарова, І. (2016). Використання технології web-quest у навчально-виховному процесі. *Методичний вісник*, 10, 54–60.
- Гузев, В. В. (2000). Планирование результатов образования и образовательная технология. Москва : Народное образование.
- Гуревич, Р. С. & Кадемія М. Ю. (2011). Веб-квест як інноваційна технологія навчання у вищій і середній школі. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*, 21, 45–50.
- Кадемія, М. Ю. (2013). Використання інтерактивних технологій навчання. *Теорія і практика управління соціальними системами*, 3, 125–129.
- Коновал, О. А. & Туркот Т. І. (2012). Комп'ютерні дидактичні засоби в самостійній роботі студентів. *Педагогічний альманах*. (Вип. 14). Херсон : КВНЗ "Херсонська академія неперервної освіти.
- Левський, Т. Вища освіта стане доступнішою. *Урядовий портал* : URL: www.kmu.gov.ua/control/public/article?art_id.
- Мілаш, О. (2016). Сучасні педагогічні технології та їх роль у підвищенні ефективності навчального процесу у вищому навчальному закладі, *Обрії*, 2, 25–30.
- Нагаєв, В. М. (2007). *Методика викладання у вищій школі: навч. посіб.* Київ : Освіта.
- Панфилова, А. П. (2003). *Игротехнический менеджмент. Интерактивные технологии для обучения и организационного развития персонала : учеб. пособ.* СПб : ИВЭСЭП, "Знание".
- Романишина, О. Я. (2016). *Теоретичні і методичні основи формування професійної ідентичності майбутніх учителів засобами інформаційних технологій*. (Дис. ... доктора пед. наук). Тернопіль.
- Сурмин Ю. П. (Ред.). (2002). *Ситуационный анализ, или Анатомия Кейс-метода*. Київ : Центр инноваций и развития.
- Сметанський, М. (2000). Методологічні засади активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів. *Шлях освіти*, 4, 9–13.
- Суворова, Н. (2001). *Интерактивное обучение: новые подходы. Инновации в образовании*, 5, 106–107.
- Сухомлинський, В. О. (1976). *Вибрані твори* (Т. 2). Київ : Рад. школа.
- Тхоржевський, Д. О. (2000). *Методика професійного навчання*. Київ : ДІНІТ.
- Федина, М. Особливості основних форм і методів навчання у вищій школі Великобританії. URL: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pippo/2009_6/Fedyna.htm.
- Швалб, Ю. М. (2005). *Задачний підхід к построению учебного тренинга в ВУЗе. Психологічні тренінгові технології: науково-методичні*

та організаційно-практичні проблеми впровадження і використання, перспективи розвитку. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 27–28 травня 2005 року. Донецьк : ДЮІ, 186–191.

Шевченко, Л. Застосування веб-квестів для формування пізнавальної активності учнів. URL : www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pippo/2011_3/Shevchen.htm.

Яворська, Ж. (2005). Ділові ігри та їхня роль у підготовці сучасних фахівців. *Вісник Львівського університету*, 19, 315–320.

Dodge, B. Some thoughts about web-quests. URL : www.webquests.com/about_webquests.html.

REFERENCES

Bondareva, L. I. (2006). Navchalnyy treninh yak zasib profesiynoyi pidhotovky maybutnikh menedzheriv orhanizatsiy v ekonomichnykh universytetakh (Avtoref. dys. ...kand. ped. nauk), Kyiv.

Vnukova, N. M., Pyvovarov, V. M. & Uspalenko, V. I. (2004). Stratehiya posylennya samostiynoyi roboty studentiv u konteksti pryednannya Ukrayiny do Bolonskoho protsesu. Materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf., 14–15 hrudnya 2004. Kharkiv, 8–10.

Honcharova, I. (2016). Vykorystannya tekhnolohiyi web-quest u navchalno-vykhovnomu protsesi: Metodychnyy visnyk, 10, 54–60.

Guzeyev, V. V. (2000). Planirovaniye rezul'tatov obrazovaniya i obrazovatel'naya tekhnologiya. Moskva : Narodnoye obrazovaniye.

Hurevych, R. S. & Kademiya M. YU. (2011). Veb-kvest yak

innovatsiyna tekhnolohiya navchannya u vyshchii i serednii shkoli. Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka, 21, 45–50.

Kademiya, M. Y. (2013). Vykorystannya interaktyvnykh tekhnolohiy navchannya. Teoriya i praktyka upravlinnya sotsialnymy systemamy, 3, 125–129.

Konoval, O. A. & Turkot, T. I. (2012). Komp'yuterni dydaktychni zasoby v samostiyniy roboti studentiv. Pedagogichnyy al'manakh. Kherson : KVNZ "Khersons'ka akademiya neperervnoyi osvity", Vyp. 14.

Levs'kyi, T. Vyshcha osvita stane dostupnishoyu. URL : www.kmu.gov.ua/control/public/article?art_id.

Milash, O. (2016). Suchasni pedagogichni tekhnolohiyi ta yikh rol' u pidvyshchenni efektyvnosti navchal'nogo protsesu u vyshchomu navchal'nomu zakladi. *Obryi*, 2, 25–30.

Nahayev, V. M. (2007). Metodyka vykladannya u vyshchii shkoli: navchal'nyy posibnyk. Kyiv. Osvita.

Panfilova, A. P. (2003). Igrotekhnicheskiy menedzhment. Interaktivnyye tekhnologi dlya obucheniya i organizatsionnogo razvitiya personala. SPb : IVESEP, "Znaniye".

Romanyshyna, O. YA. (2016). Teoretychni i metodychni osnovy formuvannya profesiynoyi identychnosti maybutnikh uchyteliv zasobamy informatsiynykh tekhnolohiy. (Dysertatsiya doktora ped. Nauk). Ternopil'.

Surmin YU. P. (Red.). (2002). Situatsionnyy analiz, ili Anatomiya Keys-metoda. Kiyev: Tsentri innovatsiy i razvitiya.

Smetans'kyi, M. (2000).

Metodolohichni zasady aktyvizatsiyi navchal'no-piznaval'noyi diyal'nosti studentiv. *Shlyakh osvity*, 4, 9–13.

Suvorova, N. (2001). Interaktivnoye obucheniye: novyye podkhody. *Innovatsii v obrazovanii*, 5, 106–107.

Sukhomlyns'kyi, V. O. (1976). Vybrani tvory (T. 2). Kyiv : Rad. shkola.

Tkhorzhevs'kyi, D. O. (2000). Metodyka profesiynoho navchannya. Kyiv : DINIT.

Fedyna, M. (2009). Osoblyvosti osnovnykh form i metodiv navchannya u vyshchii shkoli Velykobrytaniyi. URL : www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pippo/2009_6/Fedyna.htm.

Shvalb, YU. M. (2005). Zadachnyy podkhod k postroyenyu uchebnoho trenynha v VUZe. Psykholohichni treninhovi tekhnolohiyi: naukovometodychni ta orhanizatsiyno-praktychni problemy vprovadzhennya i vykorystannya, perspektyvy rozvytku. Materialy mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi, (27–28 travnya 2005 r.). Donetsk : DYU.

Shevchenko, L. (2011). Zastosuvannya veb-kvestiv dlya formuvannya piznaval'noyi aktyvnosti uchniv. URL : www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pippo/2011_3/Shevchen.htm.

Yavors'ka, ZH. (2005). Dilovi ihry ta yikhnya rol' u pidhotovtsi suchasnykh fakhivtsiv. *Visnyk L'vivs'koho universytetu*, 19, 315–320.

Dodge, B. Some thoughts about web-quests. URL : www.webquests.com/about_webquests.html.

Стаття надійшла 03.09.2019 р.